

WYBRANE REALIZACJE WSPÓŁCZESNEJ ZABUDOWY SZCZECINA SELECTED DEVELOPMENTS OF CONTEMPORARY ARCHITECTURE OF SZCZECIN

Waldemar Marzęcki¹
prof. dr hab. inż. arch.

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
Wydział Budownictwa i Architektury
Zakład Urbanistyki, Planowania Regionalnego i Zarządzania

STRESZCZENIE

W artykule zostały omówione wybrane przykłady współczesnych realizacji, które przyczyniają się do wzbogacenia Szczecina pod względem przestrzennym i architektonicznym. To pozytywne zjawisko dotyczy szczególnie pojedynczych obiektów mieszkalnych lub usługowych oraz niewielkich zespołów zabudowy miejskiej.

Słowa kluczowe: współczesna architektura, ład przestrzenny.

ABSTRACT

Selected examples of contemporary architecture to increase of spatial and architectural qualities of Szczecin are presented in the following article. This positive phenomena mainly refer to individual apartment or commercial buildings and also to some small housing developments.

Key words: contemporary architecture, spatial order.

WSTĘP

Szczecin w swym rozwoju architektonicznym i urbanistycznym miał zarówno dobre, jak i złe okresy. Zapewne w sposób subiektywny oceniając minione dziesięciolecia, można zaryzykować stwierdzenie, że nasze miasto miało raczej niewiele powodów by być dumnym ze swoich dokonań w obszarze kształtowania ładu przestrzennego i urody powojennych realizacji budowlanych. Nie liczenie się z wartościami przestrzennymi i architektonicznymi przedwojennego Szczecina było dość powszechnym zjawiskiem. Jednak ostatnie lata pozwalają spojrzeć na ten problem nieco optymistyczniej. Myślę, że pomimo narastającej presji na wznoszenie w mieście obiektów wysokich nie popełnimy już więcej

¹ Informacja o autorze na końcu artykułu / Note about author on the end of paper.

takiego błędu, jakim było ulokowanie wieżowca telewizji w rejonie okazałych willi wspaniałej dzielnicy Westend (il. 1). Celem artykułu jest przedstawienie kilku wybranych przykładów współczesnych realizacji, które przyczyniły się do wzbogacenia Szczecina o nowe wartości architektoniczne i przestrzenne.

Il. 1. Wieżowiec Telewizji Polskiej SA Oddział Szczecin zlokalizowany przy ul. Niedziałkowskiego. Źródło: fot. autora, 2009

Pic. 1. The high-riser of Polish TV in Szczecin located at Niedziałkowskiego street. Source: author's photo

Il. 2. Widok od ul. Mickiewicza na kompleks zabudowy mieszkaniowo-usługowej zlokalizowanej przy skrzyżowaniu z ul. Lelewela. Źródło: fot. autora, 2009

Pic. 2. View to Mickiewicza street with the recent development located at the corner of Lelewela street. Source: photo by author

Il. 3. Widok na zagospodarowanie przestrzeni wewnątrz zespołu zabudowy mieszkaniowo-usługowej zlokalizowanej przy skrzyżowaniu ul. Mickiewicza i ul. Lelewela. Źródło: fot. autora, 2009

Pic. 3. View to interior of the housing development located at the crossing of Mickiewicza and Lelewela street. Source: photo by author

PRZYKŁADY REALIZACJI ARCHITEKTONICZNYCH I URBANISTYCZNYCH

Znaczącą poprawę we właściwym kształtowaniu nowej zabudowy Szczecina, z uwzględnieniem zastanych wartości przestrzennych i architektonicznych, widać zwłaszcza w realizacjach o mniejszej skali. Wzniesione w ostatnich latach pojedyncze obiekty

oraz niewielkie zespoły zabudowy mieszkaniowej napawają optymizmem. Zdaniem autora warto wspomnieć choćby o niewielkim zespole zabudowy wielorodzinnej wzniesionym ostatnio przy ulicy Mickiewicza w rejonie skrzyżowania z ulicą Joachima Lelewela. Od czasów drugiej wojny światowej teren, na którym zrealizowano tę inwestycję, był pusty. Porastały go drzewa i krzewy. Robił wrażenie zaniedbanego ogrodu. Bez wątpliwa miejsce to nadawało się do zabudowy. Niemniej zawsze z niepokojem spoglądałem na ten atrakcyjny dla inwestorów obszar z obawą, że któregoś dnia ujrzę, wzorem ubiegłych lat, jakiś obiekt zupełnie niepasujący do jednej z piękniejszych dzielnic mieszkaniowych Szczecina. Na szczęście powstał kompleks zabudowy wielorodzinnej z usługami w parterze, o całkiem „zgrabnej” architekturze i założeniu urbanistycznym niezakłócającym przestrzeni tego fragmentu Pogodna (il. 2, il. 3).

Równie ciekawie wpisuje się w istniejący kontekst przestrzenny i architektoniczny czworoboczny obiekt wzniesiony w ostatnich latach na zapleczu okazałych willi miejskich zlokalizowanych wzdłuż al. Wojska Polskiego (il. 4).

Il. 4. Widok z al. Wojska Polskiego na fragment zespołu mieszkalnego wzniesionego wewnątrz kwartału zabudowy miejskiej ograniczonego ulicami Stanisława i Wandy Miłaszewskich, Stanisława Wyspiańskiego, Księdza Piotra Skargi oraz al. Wojska Polskiego. Źródło: fot. autora, 2009

Pic. 4. View from Wojska Polskiego alley to a part of housing raised inside the quarter between Stanisława i Wandy Miłaszewskich, Stanisława Wyspiańskiego, Księdza Piotra Skargi and Wojska Polskiego streets. Source: photo by author

Zarówno materiałem użytym na elewacji, jak i swoim gabarytem budynek dobrze wpisuje się w istniejącą zabudowę tego fragmentu miasta. Pomimo, a może właśnie dzięki współczesnej formie architektonicznej realizacja ta urozmaica najbliższe otoczenie. Omawiany obiekt jest jedynie w ograniczonym zakresie widoczny z jednej z najbardziej ruchliwych arterii komunikacyjnych Szczecina. Zupełnie inaczej jest w przypadku budynku wzniesionego przy al. Wojska Polskiego pomiędzy skrzyżowaniami ulic Królowej Korony Polskiej i Zygmunta Felczaka. Okazały obiekt biurowy wyraźnie nawiązuje do przedwojennych willi sąsiadujących z nim (il. 5).

Jest to ciekawy przykład współczesnej realizacji inspirowanej budowlami z przełomu XIX i XX w. Pomimo innego materiału na elewacjach oraz współczesnych aluminiowych okien, o bardzo wyrazistej kolorystyce, budynek nie wprowadza dysonansu zarówno architektonicznego, jak i przestrzennego. Można wręcz stwierdzić, że dzięki współczesnej stylistyce wzbogaca zabudowę tego fragmentu Szczecina (il. 6).

Il. 5. Po lewej stronie budynek firmy „Buchalter”, po prawej jedna z przedwojennych willi zlokalizowanych wzdłuż al. Wojska Polskiego. Źródło: fot. autora, 2009

Pic. 5. The office building of „Buchalter” on the left side and one of the pre-war villas at Wojska Polskiego alley. Source: author's photo

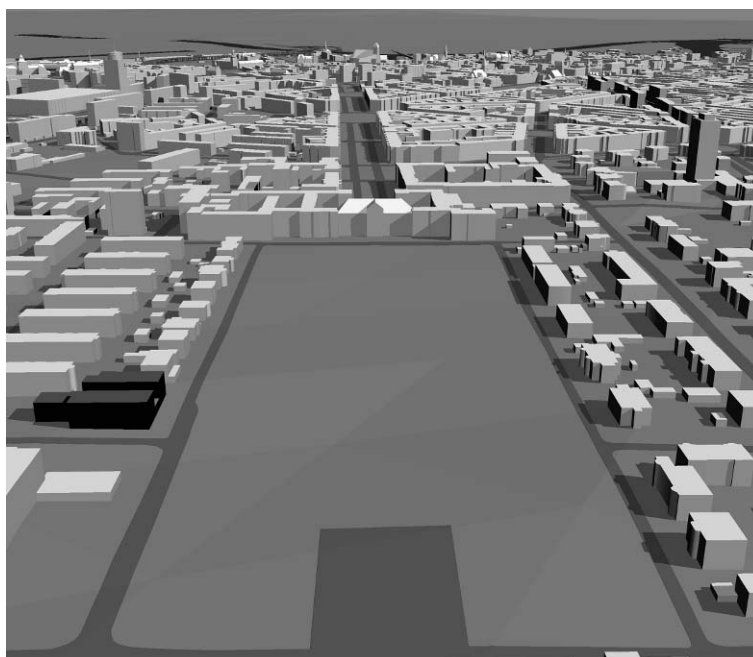

Il. 6. Wejście do budynku firmy „Buchalter”. Źródło: fot. autora, 2009

Pic. 6. Entrance to the “Buchalter” office building. Source: author's photo

Lokowanie współczesnej zabudowy w pierzejach ulicznych oraz wewnątrz istniejących założeń przestrzennych jest obarczone znacznie mniejszym ryzykiem zdegradowania, choćby pod względem estetycznym, istniejącej zabudowy miejskiej. Potrzeba jednak niebywale odważnej projektowej, aby podjąć się realizacji obiektów w najpiękniejszych miejscach miasta. Miejscach licznie odwiedzanych przez mieszkańców i turystów. W Szczecinie bez wątpienia jednym z takich miejsc są Jasne Błonia. Wspaniałe założe-

nie zielone, ujęte w stosowne ramy architektoniczno-urbanistyczne, stworzono na długo przed drugą wojną światową. W ostatnich latach wzniesiono w tym miejscu kompleks dwóch budynków mieszkalnych z usługami zlokalizowanymi w parterze. Zamieszczony poniżej model wirtualny Szczecina ukazuje lokalizację omawianych budynków (il. 7).

Il. 7. Widok komputerowy Szczecina w rejonie Jasnych Błoni z zaznaczonymi na ciemno dwoma współczesnymi obiektami mieszkalno-usługowymi. Źródło: opracowane na podstawie modelu wirtualnego Szczecina autorstwa K. Czyńskiej, W. Marzęckiego i P. Rubinowicza, 2008

Pic. 7. Virtual view to Szczecin's area of Jasne Błonie with marked two modern apartment buildings. Source: picture based on the virtual model of Szczecin by K. Czyńska, W. Marzęcki and P. Rubinowicz

Il. 8. Widok na nową zabudowę zlokalizowaną przy Jasnych Błoniach od strony ul. Stanisława Moniuszki, z widocznym na pierwszym planie fragmentem zabudowy przedwojennej. Źródło: fot. autora, 2009

Pic. 8. View to the recent development located at Jasne Błonia, at Stanisława Moniuszki street with visible pre-war villa in the foreground. Source: photo by author

PODSUMOWANIE

Bez wątplenia, spoglądając na wspomniane w artykule przedsięwzięcia budowlanego, można nabrać przekonania, że po długich powojennych latach kontrowersyjnych eksperymentów architektonicznych i urbanistycznych współczesna architektura przestaje kojarzyć się z deformacją i ponownie zaczyna cieszyć pięknem narastania (il. 8, il. 9, il. 10).

Il. 9. Widok na nową zabudowę ze ścieżki spacerowej wzdłuż Jasnych Błoni. Źródło: fot. autora, 2009
Pic. 9. View to the new buildings from pedestrian walk along Jasne Błonia. Source: author's photo

Il. 10. Fragment elewacji współczesnego budynku mieszkalnego zlokalizowanego przy Jasnych Błoniach. Źródło: fot. autora, 2009
Pic. 10. Part of facade of the modern apartment building at Jasne Błonia. Source: photo by author

SELECTED DEVELOPMENTS OF CONTEMPORARY ARCHITECTURE OF SZCZECIN

The architectural and urban evolution of Szczecin consists of some better and worse periods. One could subjectively risk a statement, that our city has had not many examples of spatial planning and qualities of the post-war architecture to be proud of. The common phenomena was disregarding architectural qualities of the pre-war Szczecin. However, recent years make it a bit more optimistic. I think that apart from the increasing pressure of raising high-rise buildings we are not going to make such a mistake as raising the TV high-riser among impressive villas of the beautiful district of Westend once again (pic. 1)

The significant increase of architectural qualities of the recent building raised in Szczecin is particularly visible in the developments of smaller scale. Some individual buildings and housing developments raised in recent years are filling with optimism. In the opinion of author at least recently developed housing at Mickiewicza street is worth mentioning. Since the II World War the plot has been abandoned. It was overgrown by trees and bush. It looked as an unkempt garden. Undoubtedly the place was suitable for building-up. However, I always looked at this attractive for investors area with concern that finally I will see some new completely unfit to one of the most beautiful district of Szczecin building, as it was in recent years. Hopefully, the mixed-use development of housing with commerce at ground floor has been raised. The architectural quality of the housing is pretty good and it does not disturb the urban composition of the area of Pogodno (pic. 2, pic. 3).

The other interesting example of good spatial relation with the existing spatial context is quadrate housing recently raised at the back of impressive villas at Wojska Polskiego alley (pic. 4.)

The building fits to the environment with its scale and used façade materials. Although – and maybe thanks to its modern architectural form, the housing diversifies the direct surrounding. The mentioned housing is only partly visible from one of the most busy streets of Szczecin.

The recently raised building at Wojska Polskiego alley, between the crossings of Królowej Korony Polskiej and Zygmunta Felczaka street is a completely different case. The impressive office building visibly refers to the pre-war villas adjacent to the building (pic. 5).

The building is interesting example of modern development inspired by the architecture of turn of the 19th and 20th century. Although the different material used on facades and modern aluminum windows of a sharp color, the building does not introduce architectural or urban disharmony. We can say that thanks to its modern style the building enriches the context of the place (pic. 6).

The localization of modern architecture in street frontages and inside the existing urban areas is not so risky in aspect of aesthetical degradation of the existing buildings. However, it demands a courage of architect to create in the most beautiful places of the city. The places often regularly visited by inhabitants and tourists. One of such places in Szczecin is area of Jasne Błonia. The beautiful green area has been properly put in architectural and urban context a long time before the II World War. The place was recently complemented by two apartment buildings with some services at ground floor. The presented below virtual model of Szczecin presents localization of the buildings (pic. 7).

Undoubtedly, looking at final results of the development we can be convinced, that after long years of the post-war architectural and urban experiments, the contemporary architecture finally is not only related to deformation and it gets back some values of increase of the beauty (pic. 8, 9, 10).

BIBLIOGRAFIA

- [1] Marzęcki W, Czyńska K, Rubinowicz P, *Studium kompozycji Szczecina ze wskazaniem terenów dla zabudowy wysokiej*, Gmina Miasto Szczecin, Szczecin, 2005
- [2] Marzęcki W, *Procesy przekształcania zabudowy miejskiej po II wojnie światowej na przykładzie miasta Szczecina*, printshop Artur Piskala – cyfrowe centrum druku, Szczecin 2008

O AUTORZE

Prowadzi badania naukowe dotyczące kompozycji urbanistycznej oraz ciągłości przestrzeni miejskiej. Jest autorem metody badawczej nazwanej Diagramem Ciągłości Przestrzennej oraz współautorem badań urbanistycznych z wykorzystaniem modelu wirtualnego Szczecina.

AUTHOR'S NOTE

Author researches urban composition and spatial continuity of urban space. He is author of scientific method called Spatial Continuity Diagram and co-author of urban research using the virtual model of Szczecin.